

УДК 34.03:351.745.7:343.62(477)

С.П. ПОЛЯК,

Львівський державний університет внутрішніх справ

ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ПРОТИДІЇ ВТЯГНЕННЮ НЕПОВНОЛІТНІХ У ЗЛОЧИННУ ДІЯЛЬНІСТЬ

***Ключові слова:** правова основа, закон, нормативно-правовий акт, втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність, підрозділи кримінальної поліції, оперативно-розшукова діяльність, оперативно-розшукова протидія*

Конституція України декларує, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості [1]. Проте, на даний час ми спостерігаємо ситуацію, за якої держава і суспільство не гарантують безпечного та якісного розвитку особистості, а державні інститути та правове забезпечення їх діяльності потребують активного втручання для удосконалення і приведення у відповідність до міжнародних норм та реалій, які відбуваються у самому суспільстві. Джерела інформації несуть як просвітництво в маси, так і масу негативного впливу на свідомість адекватного сприйняття реальності, а також формування правової культури, зокрема, серед неповнолітніх. Органи, які б мали бути запобіжником суспільної моралі та свідомості дітей, нерідко ігнорують свої прямі обов'язки, пропускаючи в ефірі неприпустимі твори пропагування жорстокості, сексуальних збочень, військової

агресії та анархізму. В свою чергу, складне економічне і політичне становище нашої держави сприяє реалізації злочинних інтересів дорослих, які використовують деформовані та агресивні погляди дітей для власного збагачення, бандитизму, тероризму, ведення військових дій, втягуючи їх у злочинну діяльність. Тому якісна протидія вказаній злочинності з боку оперативних підрозділів кримінальної поліції можлива лише за умови використання та оптимізації останніми усіх наявних заходів і засобів, запровадження інноваційних методів, визначення шляхів вдосконалення нормативно-правового регулювання такої діяльності.

Вказана проблематика й визначає актуальність дослідження та важливість аналізу правових основ діяльності підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України з протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність.

Різні аспекти та особливості такого злочину як втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність та його протидії досліджували у своїх наукових працях такі вчені, як: Ю.М. Антонян, М.М. Биргеу, Ф.Г. Бурчак, А.Я. Вілкс, В.В. Вітвицька, М.А. Готвянська, О.М. Джужа, А.П. Закалюк, П.С. Матишевський, О.І. Міллер, С.П. Пекарський, В.П. Сербський, В.В. Сташис, В.Я. Тацій, І.О. Топольскова, Н.В. Шость та ін. Взагалі, основи правового регулювання оперативно-розшукової діяльності розроблювали такі провідні вчені, як: О.М. Бандурка, К.К. Горяінов, Є.О. Дідоренко, О.Ф. Долженков, І.П. Козаченко, В.С. Овчінський, В.Л. Регульський, та інші. Разом із тим, мета статті – аналіз сучасного стану нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України з протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність, що раніше не досліджувалось.

Втягнення дітей у злочинну діяльність в усьому світі є болючим і практично не викореним явищем. Як свідчить досвід провідних держав, ефективна протидія подібним

явищам можлива лише на законодавчому рівні і супроводжується створенням компетентних органів, підрозділів поліції та наділення їх відповідними повноваженнями. Болучим питанням залишається воно і для України. Зрозуміло, що після втягнення дітей у злочинну діяльність, у ході «управління» їхніми кримінальними діяннями, відбувається свідоме виховання клану суспільного антиподу. Тому дане явище кидає виклик сучасному суспільству, його правоохоронним органам та правовим інститутам, і очевидно, що протидіяти йому непросто. Циклічні реформи правоохоронних органів звичайно переслідують мету позбутися радянських каральних форм діяльності, і це не може не тішити. Проте, поряд із глобальними змінами втрачається пильність на тій особливості, що основна частина активної, кримінально-інтелектуальної злочинності, яка втягує неповнолітніх у злочинний світ, є родом з того самого «совка», і тому методи протидії їй повинні бути набагато жорсткіші, законодавчо, організаційно і тактично продумані та застосовуватися не лише публічно, але й негласно відповідними органами. Тому якісна правова регламентація оперативно-розшукової діяльності в цьому напрямі залишається актуальним завданням і вимагає постійного обміну досвідом між науковими та практичними працівниками для її актуальності та ефективності.

Деякі науковці в теорії оперативно-розшукової діяльності під правовою основою розуміють сукупність правових норм, які закріплюють юридичну необхідність і створюють умови для досягнення завдань оперативно-розшукової діяльності, безпосередньо визначають правові, організаційні і тактичні положення використання гласних і негласних сил, засобів і методів боротьби зі злочинністю [2, с.35–36].

Наведене поняття є дещо неповним і таким, що не до кінця відповідає обсягу та змісту правового регулювання оперативно-розшукової діяльності, оскільки окрім первинних нормативно-правових актів, в яких містяться

правові норми, про що говорять автори, запроваджуються та діють відомчі, підзаконні нормативно-правові акти. Незважаючи на це, вказані дослідники надають їм суто допоміжне, «технічне» значення, як таким, що не містять нових правових норм.

Як свідчить практична діяльність оперативних підрозділів кримінальної поліції, не лише Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» та Кримінальний процесуальний кодекс відіграють ключову роль для здійснення їхньої діяльності та проведення низки оперативних заходів. Вагомими є й відомчі накази та інструкції, які спрямовані на виконання вказаних законів. Вони детально та зрозуміло, на основі розробки їх досвідченими практичними працівниками, допомагають втілити в життя мертві декларативні положення вказаних вище законодавчих актів, створюючи теоретичний механізм та виступаючи методико-правовою основою для діяльності згаданих підрозділів.

Тому, як справедливо відмічає Н.Є Філіпенко, нормативно-правові акти підзаконного характеру також є частиною нормативного регулювання, а для визнання відомчих нормативних актів правовими джерелами оперативно-розшукової діяльності необхідне дотримання наступних умов: 1) наявність безпосереднього посилання закону на конкретний підзаконний акт або ситуацію, що підлягає детальній регламентації на рівні підзаконного акта; 2) державна реєстрація у Міністерстві юстиції України відомчих правових актів, що стосуються прав та законних інтересів громадян або таких, що мають міжвідомчий характер [3, с.41].

Враховуючи вказані факти, наведемо власне узагальнене поняття правової основи предмета нашого дослідження, оскільки метою статті є аналіз системи правових актів, що регулюють діяльність оперативних підрозділів кримінальної поліції у протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність.

Так, правову основу оперативно-розшукової діяльності з протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність можна визначити

як закріплені в нормативно-правових актах, науково обґрунтовані, теоретично осмислені та викликані практичною необхідністю правила, що визначають правові, організаційні й тактичні положення використання оперативно-розшукових можливостей з метою забезпечення легальної діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів, а також створення умов для реалізації завдань оперативно-розшукової діяльності та кримінального судочинства.

Констатуємо, що сучасна оперативно-розшукова діяльність ґрунтується на розгорнутому правовому полі. Відповідно ст.3 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», правову основу оперативно-розшукової діяльності становлять Конституція України, вказаний Закон, Кримінальний, Кримінальний процесуальний, Податковий та Митний кодекси України, закони України про прокуратуру, Національну поліцію, Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань, Службу безпеки, Державну прикордонну службу, Державну кримінально-виконавчу службу України, державну охорону органів державної влади України та посадових осіб, статус суддів, забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, державний захист працівників суду і правоохоронних органів, інші законодавчі акти та міжнародно-правові угоди і договори, учасником яких є Україна [4].

Тому, аналізуючи перелік вказаних та інших нормативно-правових актів, доречно проводити певне їх групування. Розглядаючи систему правових засад організації оперативно-розшукової діяльності, І.Р. Шинкаренко розподіляє їх на: а) законодавчі акти, до яких відносить правові засади діяльності усіх органів державної влади, сутність оперативно-розшукової діяльності; правові основи за окремими напрямками боротьби зі злочинністю; б) нормативні акти, до яких відносить загальні положення оперативно-розшукової діяльності ОВС, завдання та компетенцію оперативних підрозділів щодо протидії зло-

чинності, регламентацію проведення окремих оперативно-розшукових заходів; в) міжнародно-правові договори [5, с.24].

Беручи до уваги вказані класифікації та враховуючи пріоритетність міжнародних актів, розпочавши саме з них, проведемо аналіз правових основ, які регламентують діяльність оперативних підрозділів кримінальної поліції щодо протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність.

Протидія втягненню неповнолітніх в різні форми злочинної діяльності базується на широкому комплексі міжнародних документів, серед яких чи не основне місце посідає Конвенція ООН про права дитини, адже є одним із пріоритетних правових актів щодо захисту прав дітей. Саме дитиною, визначає «Конвенція про права дитини» кожен людську істоту до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше [6]. Тому в нашій статті вважаємо за доцільне вживати поняття «дитина» поряд із поняттям «неповнолітній» як більш загальне і таке, що охоплює останнє.

Проте, якщо проаналізувати історію, то першим міжнародним документом, в якому ставилася проблема прав дитини, стала Женевська декларація 1924 року, прийнята Генеральною Асамблеєю Ліги Націй, яка була спрямована на створення умов, що забезпечують нормальний фізичний і психічний розвиток дитини, право дитини на допомогу, належне виховання, право на дитинство і захист від усіх форм експлуатації [7].

Після створення ООН, у 1948 році приймається Загальна декларація прав людини, в ст.25.2 якої наголошується, що материнство і дитинство дають право на особливе піклування і допомогу [8]. У розвиток положень вказаних документів ООН у 1959 році приймає Декларацію прав дитини – орієнтир для державної, приватної та громадської діяльності в інтересах дітей. Зокрема, в принципі 9 Декларації йдеться про те, що дитина має бути захищена від усіх форм недбалого ставлення, жорстокості та експлуатації [9].

В 1989 році Генеральною Асамблеєю ООН була прийнята Конвенція про права дитини. Проголошений Конвенцією пріоритет інтересів дітей перед потребами держави, суспільства, сім'ї, а також необхідність їх якнайкращого забезпечення – це принципи, яким повинні слідувати держави-учасниці і які повинні знайти відповідне віддзеркалення в національному законодавстві [6].

Проаналізувавши вказані міжнародні правові акти, робимо висновок, що в даних документах містяться лише принципи та декларативні норми, які покликані регулювати відносини між дитиною як новим членом суспільства та державними і недержавними інститутами, проте не вказано, які саме суб'єкти цих інститутів повинні протидіяти негативному впливу на неповнолітніх.

Тому Україна, виходячи з принципів і вказаних документів міжнародної спільноти, намагається приділяти увагу захисту неповнолітніх від протиправних посягань на їх моральний і фізичний розвиток та втілювати дані положення в національне законодавство, регулюючи діяльність спеціальних суб'єктів, що протидіють такому впливу і втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність.

Першоджерелом правових основ службової діяльності та законотворення в цьому напрямку виступає Конституція України. В ній закріплені правові основи механізму функціонування держави та її органів, визначено права, свободи й обов'язки людини і громадянина, сформовано систему правоохоронних органів, а також принципів їх діяльності у протидії злочинності.

Імплементуючи положення згаданих вище міжнародних документів, Конституція декларує, що будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідується за законом (ст.52) [1]. Реалізуючи взяті під охорону основним законом положення, законодавець та інші уповноважені органи спрямовують свою правотворчу і регулятивну діяльність на ефективну протидію негативному впливу дорослих членів суспільства на адекватний роз-

виток молодого покоління. На основі конституційних засад Верховною Радою прийнята низка законодавчих актів, які регламентують діяльність підрозділів поліції щодо протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність.

Так, Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» поряд з іншими органами визначає обов'язки уповноважених підрозділів органів Національної поліції у протидії злочинності, зокрема такі: виявляти дорослих осіб, які втягують дітей у злочинну діяльність, проституцію, пияцтво, наркоманію та жебрацтво; здійснювати згідно з чинним законодавством гласні та негласні оперативно-розшукові заходи з метою розкриття кримінальних правопорушень, вчинених дітьми або за їх участю; виявляти, вести облік осіб, які втягують дітей в антигромадську діяльність [10].

Першочергово вказані завдання підлягали реалізації кримінальною міліцією у справах неповнолітніх. Проте, даний підрозділ зазнав ліквідації під час реформування МВС. Нагадаємо, що саме цей підрозділ був наділений повноваженнями здійснювати оперативно-розшукову діяльність щодо злочинної діяльності як неповнолітніх так і злочинної діяльності щодо неповнолітніх. На зміну йому прийшли сектори ювенальної превенції у складі управління превентивної діяльності поліції, які здійснюють свою діяльність гласно без права проводити оперативно-розшукові заходи, а отже не являються суб'єктами ОРД. Тому завдання, визначені у згаданому вище законі, автоматично лягли на плечі підрозділів кримінальної поліції, яка і без того насичена кримінальним повсякденням.

Указом Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, громадського порядку та посилення боротьби зі злочинністю» від 28.03.2008 року визначена необхідність вжиття додаткових заходів, спрямованих на забезпечення протидії злочинності та посилення боротьби з нею, зокрема, щодо: попереджен-

ня насильства в сім'ї, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, втягненню неповнолітніх і молоді у злочинну діяльність [11].

Завдання забезпечити організацію та проведення заходів, спрямованих на запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, виявлення осіб, які залучають дітей до протиправної діяльності і здійснюють продаж спиртних напоїв і тютюнових виробів неповнолітнім особам, із забезпеченням своєчасного повернення таких дітей у сім'ї та навчальні заклади за місцем проживання, посилення їх соціальної та правової опіки, поліпшення виховної роботи з ними було визначено і Постановою Кабінету Міністрів України № 767 «Про затвердження плану заходів з виконання Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року» [12].

Дата прийняття зазначених нормативно-правових актів нашою думкою, що держава досить тривалий час не займалася питанням охорони моральності неповнолітніх та протидії втягнення їх у різні форми злочинної діяльності на програмному рівні з врахуванням сучасних реалій, що є досить негативним показником, який у більшій мірі актуалізує наше дослідження.

На захист прав неповнолітніх став також Закон України «Про охорону дитинства», зокрема йдеться про те, що держава здійснює захист дитини від: втягнення у злочинну діяльність, залучення до вживання алкоголю, наркотичних засобів і психотропних речовин; залучення до екстремістських релігійних психокультурних угруповань та течій, використання її для створення та розповсюдження порнографічних матеріалів, примушування до проституції, жебрацтва, бродяжництва, втягнення до азартних ігор тощо [13].

Закон України «Про захист суспільної моралі» в ст.7 містить норму про те, що з метою захисту морального та фізичного життя неповнолітніх забороняється: втягнення неповнолітніх у діяльність з виробництва й обігу про-

дукції сексуального чи еротичного характеру, порнографічних матеріалів, надання послуг, а також організації й проведення видовищних заходів сексуального чи еротичного характеру [14].

Враховуючи вказані нормативно-правові акти і спрямовується діяльність підрозділів кримінальної поліції щодо протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність. Права ж даних органів визначаються спеціалізованими законами, відомчими та міжвідомчими наказами, інструкціями та іншими правовими актами. Проте, розглядаючи Закон України «Про Національну поліцію», який визначає правові засади організації та діяльності поліції, ми не знаходимо жодної норми, яка б визначала конкретні підрозділи та їх повноваження, щодо протидії злочинності оперативно-розшуковим шляхом. Але бачимо заповнення ще однієї прогалини новим пунктом 26 у ст.23 вказаного закону, в якому зазначено повноваження поліції здійснювати оперативно-розшукову діяльність [15]. Знаємо про регулювання цієї сфери Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», де зазначено, що оперативно-розшукова діяльність здійснюється зокрема оперативними підрозділами кримінальної та спеціальної поліції [4], проте невизначеність структури таких підрозділів саме в Законі України «Про Національну поліцію», несе колізії у підзаконних нормативно-правових актах, що регламентують порядок здійснення оперативно-розшукової діяльності поліцією.

В Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначено також підстави проведення оперативно-розшукової діяльності у томі числі і підрозділами кримінальної поліції, зокрема такі, як наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про: злочини, що готуються; осіб, які готують вчинення злочину [4]. Зрозуміло, що такі злочини повинні бути тяжкими чи особливо тяжкими. Враховуючи санкцію ст.304

«Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність» КК України, констатуємо, що вказаний злочин якраз і відноситься до категорії тяжких злочинів.

Враховуючи сьогоденні реалії, пов'язані із військовою агресією на східних кордонах України, доцільним є запровадження кримінальної відповідальності за вербування, залучення чи втягування дітей до участі у військових конфліктах чи діях, не зважаючи на наявність згаданої вище загальної норми у статті 304 КК України, оскільки протидію таким проявам щоденно змушені здійснювати практично всі оперативні підрозділи, проте адекватної відповідальності за дані злочини законодавцем поки не встановлено.

Оперативні підрозділи кримінальної поліції відповідно до ст.8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» мають право негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, документи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину, чи одержувати розвідувальну інформацію, у тому числі шляхом проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи згідно з положеннями статті 267 Кримінального процесуального кодексу України [4]. Таким чином, даним законом визначено право здійснювати гласні і негласні оперативно-розшукові заходи, створювати і застосовувати автоматизовані інформаційні системи (вести профілактичний, криміналістичний та оперативний обліки), застосовувати технічні засоби отримання інформації, що є арсеналом в протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність. Проте на даний час відсутні спеціальні (оперативні) обліки з відомостями про осіб, які втягували неповнолітніх у злочинну діяльність та іншою суміжною інформацією, що мають значення саме для працівників оперативних підрозділів кримінальної поліції.

КПК України містять положення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, якщо відомості про злочин та

особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб [16]. Так як для дій злочинців, що втягують неповнолітніх у злочинну діяльність характерна латентність, то закріплені в ст.41 КПК України заборони процесуальної самостійності співробітникам оперативних підрозділів [16] заважає своєчасній та ефективній протидії таким злочинам. Проте, за оперативними підрозділами кримінальної поліції все ж зберігаються право та обов'язок заводити оперативно-розшукові справи, здійснюючи оперативно-розшукову діяльність з підстав визначених законом з метою документування злочинів даної категорії чи їх підготовки.

Таким чином, правову основу оперативно-розшукової діяльності з протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність можна визначити як закріплені в нормативно-правових актах, науково обґрунтовані, теоретично осмислені та викликані практичною необхідністю правила, що визначають правові, організаційні й тактичні положення використання оперативно-розшукових можливостей з метою забезпечення легальної діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів, а також створення умов для реалізації завдань оперативно-розшукової діяльності та кримінального судочинства.

Щодо наявної правової основи можна зазначити за необхідне: а) визначити замість ліквідованих підрозділів кримінальної міліції у справах неповнолітніх інші конкретні із структури Національної поліції, задля усунення невизначеності частини оперативно-розшукової діяльності, яку здійснювали саме вони у протидії із втягненням неповнолітніх у злочинну діяльність та внести відповідні зміни в Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» та розробити відомчі накази й інструкції, які б визначали компетенцію підрозділів кримінальної поліції з протидії втягненню дітей у різні форми злочинної діяльності саме оперативно-розшуковим шляхом; б) створити оперативні обліки з відомостями про осіб, які втягували неповнолітніх у злочинну діяль-

ність, а відповідно і правову основу функціонування таких обліків, що вплине на швидкість виявлення даних правопорушень, враховуючи їх прихованість та відсутність інформації про осіб, які б могли їх вчинити.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 26.02.2017).
2. Козаченко І. П., Регульський В. Л. Правові, морально-етичні та організаційні основи оперативно-розшукової діяльності : підручник. Львів : ЛІВС при НАВСУ, 1999. 219 с.
3. Филиппенко Н. С. Деятельность оперативных подразделений пенитенциарных учреждений по профилактике правонарушений среди женщин, отбывающих уголовное наказание: дис. ... канд. юрид наук: 21.07.04. Харьков, 2001. 263 с.
4. Про оперативно-розшукову діяльність: закон України від 18.02.1992 № 2135–ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12/page> (дата звернення: 28.02.2017).
5. Шинкаренко И. Р. История, современное состояние и перспективы усовершенствования правового регулирования оперативно-розыскной деятельности в Украине // Оперативно-розыскная деятельность полиции и неотложные правоприменительные меры: Взгляды по обе стороны Атлантики : материалы науч.-практ. конф., Иллинойского университета (Иллинойс, 11-12 марта 2005 год) / МВД Украины, Юридическая академия МВД Украины. Днепропетровск : Юридическая академия МВД Украины, 2005. 44 с.
6. Конвенція про права дитини : від 20.11.1989 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 20.02.2017).
7. Geneva Declaration of the Rights of the Child // UN Documents : сайт. URL: <http://www.un-documents.net/gdrc1924.htm> (дата звернення: 20.02.2017).
8. Загальна декларація прав людини: прийн. і проголош. резолюцією 217 А (ІІІ) Ген. Асамблеї ООН від 10.12.1948 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 22.02.2017).
9. Декларація прав дитини: прийн. Резолюцією 1386 (XIV) Ген. Асамблеї ООН від 20.11.1959 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384 (дата звернення: 21.02.2017).
10. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80/page> (дата звернення: 02.03.2017).
11. Про додаткові заходи щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, громадського порядку та посилення боротьби зі злочинністю : Указ Президента України від 28.03.2008 № 276 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/276/2008> (дата звернення: 06.03.2017).
12. Про затвердження плану заходів з виконання Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2012 № 767 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/767-2012-п> (дата звернення: 06.03.2017).
13. Про охорону дитинства : закон України від 26.04.2001 № 2402–ІІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення: 08.03.2017).
14. Про захист суспільної моралі : закон України від 20.11.2003 № 1296–ІV // База да-

них «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1296-15> (дата звернення: 08.03.2017).

15. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580–VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/>

show/580-19 (дата звернення: 09.03.2017).

16. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651–VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 09.03.2017).

Поляк С. П. Правові основи діяльності оперативних підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України з протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 2. С. 87–94. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_2_16.pdf

Проаналізовано нормативно-правові акти, що регламентують діяльність оперативних підрозділів кримінальної поліції з метою протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність в Україні. Запропоновано власне поняття правової основи вказаної діяльності. Звернено увагу на проблемні питання правового регулювання в цьому напрямі та запропоновані шляхи їх вирішення. Констатовано, що питання правового регулювання протидії оперативними підрозділами кримінальної поліції втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність потребує всебічного вивчення як зі сторони теоретиків так і зі сторони практичних працівників для її вдосконалення, актуальності та чіткості.

***

Поляк С.П. Правовые основы деятельности оперативных подразделений криминальной полиции Национальной полиции Украины по противодействию вовлечению несовершеннолетних в преступную деятельность

Проанализированы нормативно-правовые акты, регламентирующие деятельность оперативных подразделений криминальной полиции с целью противодействия втягиванию несовершеннолетних в преступную деятельность в Украине. Предложено собственное понятие правовой основы указанной деятельности. Обращено внимание на проблемные вопросы правового регулирования в этом направлении и предложены пути их решения. Констатировано, что вопросы правового регулирования противодействия оперативными подразделениями криминальной полиции втягиванию несовершеннолетних в преступную деятельность требует всестороннего изучения как с стороны теоретиков так и со стороны практических работников для ее совершенствования, актуальности и четкости.

***

Poliak S. P. Legal Bases of Activity of Operational Units of the Criminal Police of the National Police of Ukraine to Combat the Involvement of Minors in Criminal Activity

The author analyses the normative-legal acts regulating activity of divisions of criminal police to counter the involvement of minors in criminal activity in Ukraine. It was proposed the concept of the legal basis of these activities. Attention is drawn to the problematic issues of legal regulation in this direction and proposed ways of their solution. It was noted that the issues of legal regulation of counteraction to the operational units of the criminal police of the involvement of minors in criminal activity requires a comprehensive study from both theorists and practitioners to improve the relevance and clarity.